

Anexă la ORDINUL nr. 5.574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educational pentru copiii, elevii si tinerii cu cerinte educationale speciale integrati in invatamantul de masa.

METODOLOGIE

privind organizarea serviciilor de sprijin educational pentru copiii, elevii si tinerii cu cerinte educationale speciale integrati în învățământul de masă

CAPITOLUL I

Dispozitii generale

Art. 1. - Învățământul special integrat reprezintă o formă de instruire scolară diferentiată, precum si o formă de asistentă educatională, socială si medicală complexă, destinată copiilor/elevilor/tinerilor cu cerinte educationale speciale integrati în unităti de învățământ de masă. Aceasta trebuie să corespundă nevoilor de dezvoltare ale copiilor, prin evaluarea adecvată a potentialului de învățare/dezvoltare si prin asigurarea reabilitării, recuperării si compensării deficientelor ori tulburărilor, dificultătilor de învățare. Copiii, elevii si tinerii cu cerinte educationale speciale integrati în învățământul de masă beneficiază de suport educational prin cadre didactice de sprijin si itinerante, de la caz la caz.

Art. 2. - Serviciile educationale de sprijin pentru persoane cu cerinte educationale speciale se organizează si functionează în conformitate cu principiile care guvernează învățământul preuniversitar.

Art. 3. - În înțelesul prezentei metodologii, termenii si expresiile de mai jos au următoarele semnificatii:

a) *deficientă* - absenta, pierderea sau alterarea unei structuri ori a unei functii (leziune anatomică, tulburare fiziologică sau psihologică) a individului, rezultând în urma unei maladii, unui accident ori a unei perturbări, care îl împiedică să participe normal la activitate în societate;

b) *educatie specială* - ansamblul proceselor de punere în aplicare a programelor, activitătilor de învățare si asistentă complexă de recuperare, compensare, psihoterapeutică, medicală, socială, culturală, adaptate persoanelor care nu reusesc independent să atingă, temporar sau pe toată durata scolarizării, un nivel de dezvoltare corespunzător vârstei, pentru formarea competentelor de bază în vederea pregătirii pentru viata de adult;

c) *scoală specială* - unitatea de învățământ în care se asigură de către profesori specializati educatie si interventie psihopedagogică persoanelor cu diferite tipuri si grade de dizabilităti/deficiente;

d) *cerinte educationale speciale (CES)* - necesitătile educationale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educatiei, adaptate particularitătilor individuale si celor caracteristice unei anumite deficiente/dizabilităti sau tulburări/dificultăti de învățare ori de altă natură, precum si o asistentă complexă (medicală, socială, educatională etc);

e) *integrare (scolară)* - procesul de adaptare a persoanei cu CES la normele si cerintele scolii pe care o urmează, de stabilire a unor relatii afective pozitive cu membrii grupului scolar (grupă/clasă) si de desfășurare cu succes a activitătilor scolare;

f) *incluziune (scolară)* - procesul permanent de îmbunătățire a serviciilor oferite de unitătile de învățământ pentru a cuprinde în procesul de educatie toti membrii comunitătii, indiferent de caracteristicile, dezavantajele sau dificultătile acestora;

g) *scoală incluzivă* - unitatea de învățământ în care se asigură o educatie pentru toti copiii si reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare si segregare. Copiii/Elevii din aceste unităti de învățământ beneficiază de toate drepturile si serviciile educationale, psihoterapeutice, medicale si sociale, conform principiilor incluziunii sociale, echității si al asigurării egalității de sanse;

h) *adaptare curriculară* - corelarea conținuturilor componentelor curriculumului național cu posibilitățile elevului cu CES, din perspectiva finalităților procesului de adaptare și de integrare școlară și socială a acestuia;

i) *profesor itinerant și de sprijin* - cadrul didactic cu studii superioare în domeniul psihopedagogic care desfășoară activități de învățare, stimulare, compensare și recuperare cu persoanele cu CES integrate în unitățile de învățământ de masă, în colaborare cu toți factorii implicați;

j) *plan de servicii individualizat* - modalitatea de programare și coordonare coerentă a resurselor și serviciilor individualizate pentru copiii/elevii/tinerii cu CES integrați în unități de învățământ de masă, focalizată pe nevoile de dezvoltare ale acestora;

k) *program de intervenție personalizat* - instrumentul de proiectare și implementare a activităților educațional-terapeutice utilizat pentru eficientizarea activităților de intervenție și atingerea finalităților prevăzute în planul de servicii individualizat;

l) *centrul județean/al municipiului București de resurse și de asistentă educațională (CJRAE/CMBRÂE)* - unitatea specializată a învățământului preuniversitar, cu personalitate juridică, coordonată metodologic de inspectoratul școlar, care desfășoară servicii de asistentă psihopedagogică pentru părinți, copii, cadre didactice și care coordonează, monitorizează și evaluează, la nivel județean și al municipiului București, activitatea și serviciile educaționale oferite de către centrele logopedice interscolare și cabinetele logopedice, centrele și cabinetele de asistentă psihopedagogică, mediatorii școlari;

m) *certificat de orientare școlară și profesională* - documentul/actul oficial eliberat de către CJRAE/CMBRAE, conform prevederilor cuprinse în Legea educației naționale nr. 1/2011, care precizează diagnosticul/deficiența și orientează copiii, elevii și tinerii cu CES în învățământul de masă sau în învățământul special;

n) *incapacitate* - limitările funcționale cauzate de disfuncționalități/deficiențe fizice, intelectuale sau senzoriale, de condiții de sănătate ori de mediu și care reduc posibilitatea individului de a realiza o activitate motrică sau cognitivă ori un comportament;

o) *handicap* - dezavantajul social rezultat în urma unei deficiențe sau incapacități și care limitează ori împiedică îndeplinirea de către individ a unui rol așteptat de societate;

p) *dizabilitate* - rezultatul sau efectul unor relații complexe dintre starea de sănătate a individului, factorii personali și factorii externi care reprezintă circumstanțele de viață ale acestui individ. Datorită acestei relații, impactul diverselor medii asupra aceluiași individ, cu o stare de sănătate dată, poate fi extrem de diferit. "Dizabilitatea" este termenul generic pentru afectări, limitări ale activității și restricții de participare, conform Clasificării internaționale a funcționării, dizabilității și sănătății;

q) *CIF* - Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății, document elaborat de Organizația Mondială a Sănătății, Geneva, 2001;

r) *afectare* - o pierdere sau o anomalie a structurii corpului ori a unei funcții fiziologice, inclusiv funcțiile mintale. Prin noțiunea de "anomalie" se înțelege aici variațiile semnificative de la norma stabilită statistic (adică o deviație de la media populației stabilită conform normelor standard măsurate), iar această noțiune trebuie utilizată exclusiv în acest sens, conform CIF;

s) *funcționare* - termen generic pentru funcțiile organismului, structurile corpului, activități și participare. Acestea denotă aspectele pozitive ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factori de mediu și personali), conform CIF;

t) *adaptare curriculară* - corelarea conținuturilor componentelor curriculumului național cu posibilitățile elevului cu CES sau alte tipuri de cerințe educaționale din perspectiva finalităților procesului de adaptare și de integrare școlară și socială a acestuia;

u) *educație incluzivă* - procesul permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor persoanelor din cadrul unei comunități;

v) *scoală profesională specială* - instituția școlară care prin organizarea și desfășurarea procesului de predă și învățare reevaluează și facilitează integrarea socioprofesională a elevilor prin certificarea calificărilor profesionale;

w) *liceu special* - unitatea de învățământ care organizează și desfășoară procesul de predare-învățare-evaluare în mod special pentru elevii/tinerii cu deficiente senzoriale și motorii;

x) *centru de educație specială, centru de resurse și asistentă educațională, centru de zi, centrul de pedagogie curativă și alte tipuri de centre* - unități de învățământ organizate de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului sau de către organizații neguvernamentale în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, care au ca scop și finalitate recuperarea, compensarea, reabilitarea și integrarea școlară și socială a diferitelor categorii de copii/elevi/tineri cu CES. Acestea sunt considerate alternative de educație specială al căror conținut poate fi fundamentat și pe anumite pedagogii experimentale (Montessori, Freinet, Waldorf etc);

y) *atelier protejat* - spațiul adaptat nevoilor persoanelor cu CES/dizabilități, cu care acestea desfășoară activități de perfecționare și dezvoltare a abilităților, în vederea integrării în viața activă a tinerilor; atelierul poate funcționa în locații din comunitate, în centre de zi, în centre rezidențiale sau în unități de învățământ special.

CAPITOLUL II

Organizarea serviciilor educaționale de sprijin

Art. 4. - În vederea realizării atribuțiilor specifice în domeniul educației integrate, CJRAE/CMBRAE organizează următoarele activități și servicii:

a) evaluează și orientează școlar și profesional, în colaborare cu specialiștii din unitățile școlare, toți copiii/elevii cu CES;

b) emite certificatul de orientare școlară și profesională;

c) identifică unitățile de învățământ de masă de pe raza județului/municipiului București care asigură cele mai bune condiții de dezvoltare psihoindividuală în funcție de tipul și gradul deficienței;

d) oferă consultanță de specialitate tuturor unităților de învățământ în vederea îndeplinirii condițiilor optime pentru asigurarea serviciilor educaționale de sprijin;

e) oferă consultanță de specialitate pentru părinți și elevi;

f) organizează echipe multidisciplinare pentru depistarea tuturor copiilor/elevilor cu CES și pentru aplicarea planurilor de servicii individualizate;

g) asigură servicii de orientare a formării continue prin parteneriate cu instituții abilitate;

h) organizează întâlniri de lucru, simpozioane etc. În vederea diseminării exemplarelor de bune practici în domeniul educației incluzive;

i) identifică, în colaborare cu specialiștii unităților școlare, copii/elevi cu dificultăți de învățare, dezvoltare sau de adaptare școlară care se găsesc la un moment dat în situație de eșec școlar ori în risc de abandon școlar și organizează echipe multidisciplinare care să asigure servicii de educație remedială, consiliere psihopedagogică în funcție de nevoile pe termen lung sau scurt ale acestora.

CAPITOLUL III

Specificul serviciilor educaționale de sprijin

Art. 5. - Integrarea școlară a persoanelor cu CES se realizează în unități de învățământ de masă.

Art. 6. - Pentru integrarea eficientă a persoanelor cu CES este necesară crearea unor servicii de sprijin specializate în asistența psihopedagogică de care să beneficieze copiii/elevii/tinerii integrați, precum și a unor servicii de consultanță pentru cadrele didactice din școala incluzivă, ceilalți elevi, familie și comunitate.

Art. 7. - Serviciile specializate necesare pentru realizarea integrării copiilor cu CES sunt asigurate de profesorii itineranți și de sprijin, în colaborare cu toți factorii implicați.

Art. 8. - (1) Pentru ocuparea unui post de profesor itinerant și de sprijin trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) absolvirea cu diplomă a studiilor universitare de licență, cu calificarea în psihopedagogie specială, psihologie sau pedagogie;

b) absolvirea unui master didactic cu durata de 2 ani, cu una din specializările din domeniul psihopedagogie;

c) efectuarea unui stagiu practic, cu durata de un an școlar, realizat într-o unitate de învățământ, în funcția didactică corespunzătoare studiilor, sub îndrumarea unui profesor mentor cu experiență în educația specială.

(2) Posturile de profesor itinerant și de sprijin pot fi ocupate și de absolvenții unei instituții de învățământ superior, studii de lungă durată, cu calificarea în psihopedagogie specială, psihologie sau pedagogie.

(3) Absolvenții altor specialități/facultăți, titulari pe catedrele de profesor itinerant și de sprijin, trebuie să își completeze studiile în termen de 6 ani de la aplicarea prezentei metodologii, prin master de 2 ani în psihopedagogie sau studii universitare de licență nivel 1 Bologna în domeniul psihopedagogiei.

Art. 9. - (1) Posturile didactice de profesori itineranți și de sprijin sunt normate în cadrul unităților de învățământ special, fiind ocupate prin concurs în conformitate cu prevederile art. 89 din Legea nr. 1/2011.

(2) În situația în care într-un județ nu există o unitate de învățământ special, profesorul itinerant și de sprijin este încadrat de către unitatea de învățământ de masă care are cei mai mulți copii/elevi cu CES integrați.

(3) În funcție de necesitățile locale, unitățile de învățământ pot transforma posturi/catedre didactice în posturi de profesori itineranți și de sprijin.

Art. 10. - Activitatea unui profesor itinerant și de sprijin este normată ca activitate de învățământ special, conform art. 262 alin. (3) pct. f) din Legea nr. 1/2011.

Art. 11. - (1) Normarea și încadrarea profesorilor itineranți și de sprijin se realizează astfel:

a) un post pentru 8-12 copii/elevi/tineri cu deficiențe moderate sau ușoare, integrați individual ori în grup de 2-3 elevi în grupe/clase din unități de învățământ de masă, echivalent normei de predare de 16 ore;

b) un post pentru 4-6 copii/elevi/tineri cu deficiențe grave, profunde sau asociate, integrați individual ori în grup de 2-3 elevi în grupe/clase din unități de învățământ de masă, echivalent normei de predare de 16 ore.

(2) Cele 16 ore/săptămână aferente normei de predare se realizează în activitate directă cu copilul/elevul integrat, în clasă sau în săli multifuncționale/centre de resurse din unitatea de învățământ unde este înscris copilul/elevul.

Art. 12. - (1) Cel puțin jumătate din activitatea din cadrul celor 16 ore se desfășoară în grupă/clasă, în timpul activităților/lecțiilor de predare- Învățare, în parteneriat cu cadrul didactic de la grupă/clasă.

(2) Activitatea directă cu copilul/elevul integrat, în săli multifuncționale/centre de resurse din unitatea de învățământ, se desfășoară în afara orelor de curs.

(3) Numărul de ore și disciplinele de învățământ la care participă profesorul itinerant și de sprijin sunt stabilite de comun acord cu cadrele didactice de la grupă/clasă.

Art. 13. - (1) Categoriile de copii/elevi care beneficiază de serviciile educaționale de sprijin sunt:

a) copii/elevi cu certificat de orientare școlară și profesională eliberat de comisia de evaluare și orientare școlară și profesională din cadrul CJRAE/CMBRAE;

b) copii/elevi cu dificultăți de învățare, de dezvoltare sau de adaptare școlară care se găsesc la un moment dat în situație de eșec școlar sau în risc de abandon școlar și beneficiază de servicii de educație remedială/consiliere psihopedagogică din partea cadrelor didactice de la clasă/consilierului școlar/profesorului logoped etc. În funcție de evoluția elevului, cadrele didactice care au lucrat cu acesta pot recomanda evaluarea de către comisia din cadrul CJRAE/CMBRAE în vederea asigurării unui profesor itinerant și de sprijin.

(2) Toți copiii/elevii care au fost orientați școlar către serviciile educaționale de sprijin beneficiază de suportul psihopedagogic al unui profesor itinerant și de sprijin.

Art. 14. - În situația în care elevul nu atinge standardele minime de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, de pregătire corespunzătoare a clasei în care se află, deși a beneficiat de

toate serviciile educationale de sprijin, acesta poate fi reorientat către o unitate de învățământ special, în conformitate cu prevederile art. 54 din Legea nr. 1/2011.

Art. 15. - (1) În vederea depistării precoce, CJRAE/CMBRAE constituie echipe multidisciplinare care realizează evaluarea tuturor copiilor cu CES sau cu risc în dezvoltarea competentelor personale.

(2) Pentru realizarea activității prevăzute la alin. (1), CJRAE/CMBRAE obține informații de la medici pediatri, medici de familie, psihologi, specialiști din direcțiile generale de asistență și protecția copilului, cadre didactice din creșe, grădinite și centre de zi etc.

Art. 16. - (1) Toți copiii/elevii evaluați și identificați cu CES sau cu risc în dezvoltarea competentelor personale vor fi orientați școlar de către comisiile din cadrul CJRAE/CMBRAE.

(2) Orientarea școlară se face în funcție de tipul și gradul deficienței, către unități de învățământ de masă sau speciale, în conformitate cu prevederile art. 50 alin. (1) din Legea nr. 1/2011.

(3) În situația în care copilul este orientat școlar spre unitățile de învățământ de masă, acesta va beneficia și de serviciile educationale de sprijin.

Art. 17. - Copilul/Elevul cu CES integrat va fi monitorizat și evaluat periodic de către comisia internă de expertiză complexă din unitatea de învățământ special la care este încadrat profesorul itinerant și de sprijin, care oferă serviciile de sprijin.

Art. 18. - Anual, comisia internă de expertiză complexă realizează un raport pe care îl trimite, împreună cu dosarul elevului, comisiei din cadrul CJRAE/CMBRAE, propunând menținerea tipului de orientare școlară sau modificarea acestuia, în funcție de rezultatele evaluării.

Art. 19. - Atribuțiile profesorului itinerant și de sprijin sunt următoarele:

a) colaborează cu comisia internă de expertiză complexă din unitatea de învățământ special în vederea preluării informațiilor privind evaluarea și planul de servicii individualizat al copilului/elevului cu CES integrat în învățământul de masă;

b) colaborează cu toate cadrele didactice din unitatea de învățământ în care este înscris copilul/elevul în vederea realizării unei integrări școlare eficiente și a punerii în aplicare în mod unitar a planului de servicii individualizat;

c) elaborează și pune în aplicare planul de intervenție personalizat realizat pe baza planului de servicii individualizat, în parteneriat cu membrii echipei multidisciplinare;

d) realizează adaptarea curriculară în parteneriat cu cadrele didactice de la grupă/clasă;

e) monitorizează aplicarea programelor curriculare adaptate și evaluează, în parteneriat cu cadrele didactice de la grupă/clasă, rezultatele aplicării acestora;

f) realizează materiale didactice, instrumente de lucru și de evaluare specifice în colaborare cu cadrele didactice de la grupa/clasa în care sunt elevi cu CES;

g) participă, în timpul orelor de predare-Învățare, la activitățile care se desfășoară în clasă;

h) participă la activitățile educative școlare și extrascolare din grupă/clasă în calitate de observator, consultant, coparticipant;

i) desfășoară activități de stimulare cognitivă individuală sau în grup;

j) realizează evaluări periodice și re proiectează programul de intervenție personalizat în funcție de rezultatele obținute;

k) consiliază părinții/tutorii copiilor/elevilor care beneficiază de serviciile de sprijin și colaborează cu aceștia;

l) la cererea părinților/tutorilor și/sau a cadrelor didactice poate recomanda evaluarea și orientarea școlară de către comisia din cadrul CJRAE/CMBRAE a tuturor acelor copii/elevi care au dificultăți de învățare și nu beneficiază de servicii educationale de sprijin.

Art. 20. - Profesorii itineranți și de sprijin sunt salariați în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

CAPITOLUL IV

Facilități acordate unităților de învățământ integratoare

Art. 21. - În grupele/clasele în care sunt integrați copiii/elevii cu CES care beneficiază de servicii educaționale de sprijin efectivele se diminuează cu 2 copii/elevi pentru fiecare copil/elev integrat.

Art. 22. - Cadrele didactice din unitățile de învățământ integratoare beneficiază de cursuri de formare în domeniul educației incluzive, organizate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

Art. 23. - (1) Cadrelor didactice care lucrează cu copiii/elevii cu CES integrați în unități de învățământ de masă li se vor

acorda în fisele de evaluare cel puțin 5 puncte pentru fiecare copil/elev integrat, dar nu mai mult de 10 puncte. De punctajul acordat beneficiază și profesorul itinerant și de sprijin.

(2) Se recomandă inspectoratelor școlare județene/al municipiului București ca, la întocmirea grilei cu punctajele prevăzute pentru obținerea gradatiei de merit și a distincțiilor, să stabilească pentru cadrele didactice din învățământul de masă care integrează copiii/elevii cu CES un punctaj echivalent cu cel acordat pentru obținerea unor performanțe în pregătirea elevilor distinși la concursurile și olimpiadele școlare.

CAPITOLUL V

Dispoziții finale

Art. 24. - Pentru elevii cu CES integrați în unități de învățământ de masă se asigură servicii educaționale prin profesori itineranți și de sprijin pe durata învățământului prescolar și pe întreaga perioadă a școlarizării.

Art. 25. - Pentru asigurarea egalității de șanse, toți elevii cu CES care participă la evaluările prevăzute de art. 74 din Legea nr. 1/2011 și la examenele/concursurile locale și naționale beneficiază de adaptarea condițiilor de desfășurare a acestora, pe baza recomandărilor formulate în certificatul de orientare școlară și profesională.

Art. 26. - (1) Copiii/Elevii/Tinerii cu CES, integrați în unitățile de învățământ de masă, beneficiază de asistență socială constând în asigurarea alocatiei zilnice de hrană, a rechizitelor școlare, a cazarmamentului, a îmbrăcăminte și a încălțăminte în cuantum egal cu cel asigurat copiilor aflați în sistemul de protecție a copilului, precum și de găzduire gratuită în internatele sau centrele de asistare pentru copiii cu CES din cadrul direcțiilor generale județene/a municipiului București de asistență socială și protecția copilului.

(2) Drepturile prevăzute la alin. (1) vor fi asigurate din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale de care aparțin unitățile de învățământ la care sunt înscriși copiii/elevii.